

Akademiniai skaitymai pažymint profesoriaus Mykolo LASINSKO 90-ąjį gimtadienį

Lietuvos MA ir Lietuvos energetikos institutas (LEI) 2006 m. gruodžio 1 d. surengė akademinis skaitymus pažymint vieno iškiliausių mokslininkų, nario korespondento profesoriaus habilituoto daktaro **Mykolo Lasinsko** gimtadienį. Ta proga į institutą susirinko MA Technikos skyriaus akademikai ir nariai korespondentai, mokslo visuomenė, profesoriaus artimieji, mokiniai, mokslo darbuotojai, gausus buvusių bendradarbių būrys.

Skaitymus pradėjęs Instituto direktorius prof. Eugenijus Ušpuras pažymėjo, kad nusipelnęs mokslo ir technikos veikėjas, mokslo ir technikos laureatas prof. Mykolas Lasinskas yra vienas iškiliausių šalies mokslo darbuotojų, įnešęs svarų indėlį tiriant Lietuvos upes, jų vandens ir hidroenergijos išteklius, šia tematika paskelbęs keletą monografijų ir pluoštą straipsnių.

Kalbėjęs Hidrologijos laboratorijos vadovas prof. Bronas Gailiusis apžvelgė prof. Mykolo Lasinsko nueitą kelią, priminė profesoriaus atliktus reikalingus šaliai darbus, pažymėdamas jo didžiulį indėlį auklėjant ir mokant jaunąją kartą bei subrendusius inžinierius, daugiausiai hidrologus ir vandens ūkio specialistus kopti sudėtingais gyvenimo laiptais.

Mykolas Lasinskas gimė 1916 m. gruodžio 1 d. Maskvoje. Tėvas, karo invalidas, buvo kiemsargis, motina – skalbėja. 1918 m. tėvai su keturiais mažamečiais vaikais

grįžo į Lietuvą, dirbo Veduviškio dvare kumečiais. Paaugęs Mykoliukas vasarą piemenavo, o žiemomis mokėsi.

1925–1929 m. mokėsi Lakštų pradinėje mokykloje užsidirbdamas sau duoną, 1929–1934 m. – Rokiškio gimnazijoje, 1934–1937 m. – Kėdainių aukštesniojoje kultūrtechnikų mokykloje.

1937 m. prasidėjo darbinė diplomuoto kultūrtechniko Mykolo Lasinsko veikla, buvo paskirtas dirbti į Žemės ūkio ministerijos Melioracijos departamentą. Pirmasis darbas – Amalės upelio Kaune reguliavimas (ištyrimas, projektavimas ir įvykdymas). Po to Lietuvos Energetikos komitetas jį išsiuntė tyrinėti Miniją, Šventąją ir Nerį, kadangi čia buvo ruošiamasi statyti hidroelektrines. 1945 m. perėjo dirbti į Vytauto Didžiojo universitetą laborantu, čia studijavo ir 1948 m. jį baigė. Iki 1950 m. dirbo universitete, 1950–1957 m. – Kauno politechnikos institute asistentu, dėstytoju, vyr. dėstytoju, docentu ir profesoriumi, be to, 1951–1955 ir 1974–1984 m. dirbo antraeilėse pareigose Žemės ūkio akademijoje. Dėstė platų upių energijos naudojimo kursą hidrotechnikos specialybės studentams. Šiuo laikotarpiu Mykolas Lasinskas aplankė dešimtis stambių Sovietų Sąjungos hidroelektrinių (Dubosarų, Sevano ež., Dauguvos, Dniepro, Volchovo, Svyriaus, Irtyšiaus, Obės, Irkutsko, Krasnojarsko, Bratsko ir kt.) bei daugelį Lietuvos hidroenerginių. Įgytos žinios pravertė dėstant studentams. Kaip inžinierius hidrotechnikas prisidėjo projektuojant ir statant studentų talkomis Dovinės HE. 1953 m. įgijo technikos mokslų kandidato (dabar daktaro) mokslinį laipsnį, o 1956 m. – mokslinį docento vardą, vėliau, 1972 m., jam suteikiamas geografijos mokslų daktaro (dabar habilituoto) laipsnis, 1976 m. – profesoriaus mokslinis vardas, 1980 m. išrenkamas Lietuvos MA nariu korespondentu.

1957 m. konkurso tvarka buvo išrinktas Lietuvos MA Energetikos ir elektrotechnikos instituto (dabar LEI) naujai kuriamos Hidroenergetikos laboratorijos vadovu. Čia pirmiausia buvo imta įvertinti Lietuvos upių potencinius energetinius išteklius, upių hidrografinius rodiklius, upių nuotėkio charakteristikas, panaudojant gausią hidrometrinę, ypač Smalininkų vandens matavimo stoties nuo 1811 metų nuotėkio duomenis. Iškilus poreikiui 1961 m. institute buvo įkurta Hidrologijos laboratorija, kuriai

vadovauti ėmėsi M. Lasinkas. Tačiau tyrimų tematika beveik nepakito.

Abiejose laboratorijose buvo laikomasi nuostatos, jog tyrimo rezultatus būtina skelbti, o ne talpinti spintose. 1959–1962 m. išleistos trys stambios monografijos bendru „Lietuvos upių kadastro“ pavadinimu, praverčiančios hidrotechnikams, vandens ūkio specialistams ir gamtos mylėtojams iki šiol. Už leidinį „Lietuvos TSR upių kadastras“ (3 dalis) 1965 m. jų autoriams paskirta Respublikinė mokslo ir technikos premija. Čia didelis mokslinio vadovo Mykolo Lasinsko nuopelnas. Iki išeinant į užtarnautą poilsį (1992 m.) Mykolas Lasinskas parengė ir išleido savo paskutinį bibliografinio pobūdžio leidinį „Lietuvos upių nuotėkio tyrimai“, kuriame minimi 1300 literatūros šaltinių vien apie Lietuvos upių nuotėkį. Tai gi nuo 1957 iki 1992 m. laboratorijos mokslo darbuotojai vadovaujant ir tiesiogiai dalyvaujant prof. Mykolui Lasinskui parengė ir paskelbė 14 monografijų, keletą brošiūrų ir 260 mokslinių straipsnių.

Profesorius dirbo administracinį ir visuomeninį organizacinį darbą. 1963–1965 m. buvo Energetikos ir elektrotechnikos instituto direktoriaus pavaduotojas, 1987–1991 m. Instituto direktoriaus patarėjas.

Kaip matyti, Mykolas Lasinskas dirbdamas Mokslų akademijos sistemoje brendė kaip mokslininkas, savo veiklą ir rezultatus stengėsi nukreipti praktine linkme, suteikti žinių ir galimybių savo laboratorijos darbuotojams kelti mokslinį lygį. Iš viso tyrimų pagrindu apginta 17 mokslo daktarų ir 5 habilitacinės disertacijos.

Nemažą indėlį profesorius įnešė sprendžiant šalies hidroenergetikos ir stambiosios energetikos plėtros klausimus. Mokslo ir technikos komitetui jis padėjo parinkti Kruonio HAE ir Ignalinos AE vietą ir nustatyti galią. Jo pastangomis 1983 m. prie Drūkšių ežero – Ignalinos AE tvenkinio-aušintuvo buvo įkurta bazė ištirti foninę ežero būklę ir jos pokyčius didėjant ežero termininei apkrovai. Tyrimais buvo įrodyta, kad IAE galia rekomenduojama ne didesnė kaip 3–4,5 mln. kW.

Savo aktyvios mokslinės veiklos metu prof. Mykolas Lasinskas buvo daugelio mokslinių techninių draugijų, komisijų, tarybų pirmininkas arba narys. Pats profesorius įvardijo apie 12 stambesnių organizacijų, kuriose dirbo visuomeniniu pagrindu. Dabar profesorius aktyviai

dalyvauja Lietuvos MA Technikos skyriaus organizuotose priemonėse ir Vandens problemų tarybos darbe, apilanko savo buvusią laboratoriją, domisi jos tematika, pataria, džiaugiasi laimėjimais.

Profesorius žvalus, pilnas optimizmo, turiningai ilsisi, dažnai su žmona ponia Felicija lanko spektaklius, dalyvauja išvykose į žymias šalies vietas, paveldo objektus, daug laiko praleidžia gamtoje, savo Amalių sodo bendrijos sode, maloniai bendrauja su sūnaus Gedimino (g. 1952 m.) ir dukters Nijolės (1943–1990) šeimomis, mylimais anūkais.

Akademiniuose skaitymuose pranešimą „Lietuvos upių praeitis, dabartis ir ateitis“ padarė pats profesorius Mykolas Lasinskas (žr. „Žemėtvarka ir hidrotechnika“, 2006, Nr. 4). Kalbėjo apie upių panaudojimą laivyboje, žemės ūkyje, pramonėje, hidroenergetikoje, pateikdamas jos plėtros ir sunykimo momentus, neįgyvendintus planus. Bene svarbiausia dabartinė problema – upių tarša, kuri kas kart mažėja, o iki 2015 m. numatoma pasiekti foninį lygį. Profesorius mano, kad „vandenys bus švaresni, nors absoliutaus vandens švarumo pasiekti neįmanoma“.

Po diskusijų ir pranešimo aptarimo profesorių Mykolą Lasinską garbingo jubiliejaus proga sveikino MA akademikai, Vandens problemų tarybos nariai, Instituto visuomenės atstovai, profesoriaus draugai, šeima, Hidrologijos laboratorijos darbuotojai, linkėdami jam stiprios sveikatos, ramaus poilsio, pakeldami vyno taurę ir įteikdami pluoštą gėlių bei suvenyrų dėkojo profesoriui už jo nuveiktus darbus, pažymėdami jų svarbą šaliai.

Profesoriaus Mykolo Lasinsko jubiliejus buvo pažymėtas ir 2006 12 06 Mokslų akademijos bibliotekoje, Vilniuje, surengtoje mokslinių darbų parodoje. Su profesoriaus atliktais darbais įpindamas kai kurias biografines nuostatas supažindino bibliotekos direktoriaus pavaduotojas Povilas Saudargas. Čia daugiausia vilniečiai sveikino profesorį su gimtadieniu ir pasiektais mokslo laimėjimais.

Tvirtos sveikatos ir geriausios kloties šios garbingos sukakties proga nuoširdžiausiai linki ir žurnalo „Energetika“ redakcinė kolegija.

Habil. dr. Jonas Jablonskis